

Vés pel món i meravella't

Antoni Pol i Solé

Ex-president de la Societat Andorrana de Ciències i arquitecte

Recordar Ramon Llull, mallorquí nascut el 1232 i mort el 1315-1316, escriptor, filòsof, místic, entre d'altres, set-cents anys després de la seva mort pot semblar excessiu, però l'esdeveniment s'ho val perquè representa una magnífica ocasió per conèixer i aprofundir en l'obra, així com d'homenatge a la persona i el personatge.

Per la seva aportació a la cultura europea en general ha estat considerat “una icona del pensament místic medieval” (Zicanelli, 2005). I per la seva contribució a la cultura catalana en particular va ser i és “el màxim escriptor de tota la literatura catalana” (Gimferrer, 2009).

Raons ambdues suficients i principals per justificar l'interès andorrà, però se n'hi poden afegir altres de secundàries, com el fet de ser contemporani dels Pariatges del 1278 o que en el *Còdex Miscel·lani*, trobat a l'Arxiu de les Set Claus de Casa la Vall i avui a l'Arxiu Històric Nacional d'Andorra, que aplega diversos documents, manuscrits i trossos de llibres d'entre els segles XII i XVI, s'hi recull la *Doctrina Pueril* (segurament del 1278), de Llull, en català (Vela, 1997). Aquest llibre fou traduït ja al segle XIII al provençal i al francès (Rubió, 1976). Ramon Llull condensa tots els coneixements de l'època, i els reformula de nou. En els tres àmbits possibles, l'espiritual o transcendent, el racional o científic, i l'artístic o inspirat. Se li reconeixen almenys 250 llibres o obres, bibliogràficament distingibles (Platzeck, 1965). Va escriure en català, occità, llatí i àrab.

Per a Martí de Riquer el *Llibre de contemplació* és el millor llibre que s'ha escrit mai en català. Per a Pere Gimferrer, Ramon Llull és el primer autor que escriu en català, un gran escriptor visionari, ideòleg, amb sentit artístic i lingüístic, i una ambició que no és, pròpiament, per fer una obra literària sinó per difondre un sistema de pensament i exaltar la fe. Però disposant d'una extraordinària potència imaginativa i un do idiomàtic. Amb Dante Alighieri, Shakespeare, Virgili i no gaires més, és capaç d'una escriptura que arriba al nervi definitiu de les possibilitats de la llengua utilitzada.

Ramon Llull és el patriarca de la poesia catalana, en abandonar la varietat provençal de la llengua occitana que aleshores era considerada l'única apta per trobar (d'Alòs-Moner, 1925). "Llull, amb la simultaneïtat d'una veracitat terral molt antiga i d'una modernitat esclatant, ja seduï el grup fundacional surrealista francès i, a casa nostra, a més de Foix, imantà a Tàpies i Miró", [...] "no hi ha en l'Europa del seu temps cap autor comparable [...] l'art verbal de Llull és, doncs, no tan sols art de saurí de les latències dels mots, no tan sols art de mèdiem del subsòl que tensa el llenguatge i li fa d'alçaprem, no sols és art d'endeví, del rerefons del mot, sinó que és també art poderosament a desgrat de la seva irrefrangible espiritualitat material, tangible i visualitzable" (Gimferrer, 2009).

"La importància de Llull és capital, car ell, de fet, va ser l'autèntic creador de la llengua literària. Tota la prosa catalana anterior a Llull consistia en traduccions; el seu mèrit doncs, no és tan sols d'haver estat el creador d'una literatura filosòfica i teològica en català, sinó també, d'haver elaborat una prosa segura, flexible i matisada que, al capdavant, contribuï a la formació del patró lingüístic que més tard va mantenir la Cancelleria Reial". (Carreras, 1980).

Nascut a Palma de Mallorca, es casà el 1257 amb Blanca Picany, van tenir dos fills, Domènec i Magdalena, i treballà abans i després a la cort del rei de Mallorca Jaume II. Als 32 anys es va transformar i inicià el seu camí espiritual. Entre 1265 i 1273 es va formar aprenent àrab i llatí i estudiant diverses matèries. Va obtenir el títol de *magister* el 1286 a París. Va ensenyar a Montpeller i París (la Sorbona). Va viatjar per diversos països d'Europa, Orient (Terra Santa) i el nord d'Àfrica. El 1295 es va inscriure a l'orde tercera franciscana. El 1299 va obtenir el permís del rei per predicar en sinagogues i mesquites de la Corona d'Aragó. Va viatjar contínuament per Roma, Gènova, Avinyó, París, Vaubert, Nàpols, Pisa, Barcelona, Venècia, Londres, Miramar, on fundà un monestir, Armènia, Montpeller, etc.

"L'obra lul·liana constitueix l'elegia d'un paradís perdut. Un paradís que s'ajustava als principis més estrictes de la Creació. I, a la vegada, és la proposta d'un de nou. Un de nou que intenta de recuperar, per a la vida contemporània, decadent i desordenada, la puresa primitiva. Per a la realització d'aquests dos moviments, l'elegiac i l'utòpic, Llull posà en joc tots els recursos que tenia a l'abast: contactes personals amb les autoritats, apel·lació a les instàncies universitàries i intervenció en les grans convencions religioses, composició de tota mena "d'obres, des d'autèntiques catedrals filosòfiques fins a pamflets periodístics o compendis de divulgació, tot passant per poemes, confessions personals ... I novel·les". (Molas, 1980).

Per a Jordi Rubió l'audàcia és el terme que més escau al temperament de Ramon Llull. La grandesa de Llull la trobem, entre d'altres obres, en el *Llibre de Meravelles i Blanquerna*, segons Josep M. Castellet, que el considera com a gran escriptor d'abast universal i primer autor i pensador que escriu en català.

Les seves obres s'han reeditat i estudiat a França, Alemanya, Espanya, Anglaterra, Itàlia i Portugal fins avui. La revista *Studia Lulliana* de Palma de Mallorca i el Raimundus Lullius Institut de la Universitat de Friburg en promouen nous i actualitzats estudis. Segons Eusebi Colomer, "el sistema filosòfic de Ramon Llull està inscrit en el corrent del platonisme cristià, influït per autors llatins del segle XII i pel pensament oriental... El lul·lisme mostra una estructura original, inigualada al seu temps [...]

Com que la veritat és una, l'Art ha de ser un mètode racional de demostració de les veritats de la fe cristiana [...]

L'art lul·liana era una lògica material o ontològica i un intent de sistematització dels coneixements de l'època [...]

L'aspecte enciclopèdic del lul·lisme, esbossat a l'Art, troba una expressió més popular i grandiosa a l'Arbre de Ciència... vehicle d'unificació de tot el saber científic, teològic i filosòfic medievals". Va escriure d'astronomia, de geometria, de lògica, de retòrica, sobre l'orde de cavalleria i sobre moltes altres matèries... la combinatòria, la càbala, l'ecumenisme, la filosofia, l'amor, la conversió, el neoplatonisme, l'alquimisme, les croades, el misticisme, la pedagogia... Entre molts noms que li han estat aplicats hi ha el d'*Il·luminat*. Els termes lul·lians més actuals són el diàleg interreligiós, el plurilingüisme com a actitud d'obertura a l'adversari, i aquells en què és precursor de la metafísica moderna i la intel·ligència artificial. (Trillas, 2012).

L'interès per l'obra de Ramon Llull està justificat set-cents anys després, i per això la Societat Andorrana de Ciències en commemora l'efemèride en el 31è Cicle de Conferències del 2015, perquè en el fons, el seu objectiu no va ser cap altre que buscar "l'art abreujada de trobar veritat" o, com en diríem avui, la nostra part de veritat.

